

## DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

| Dalyko (modulio) pavadinimas | Kodas |
|------------------------------|-------|
| Aplinkos psichologija        |       |

| Dėstytojas (-ai)                   | Padalinys (-iai)                                 |
|------------------------------------|--------------------------------------------------|
| Koordinuojantis: dr. Dovilė Šorytė | Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas |

| Studijų pakopa | Dalyko (modulio) lygmuo | Dalyko (modulio) tipas |
|----------------|-------------------------|------------------------|
| Pirmoji        | -                       | Pasirenkamasis         |

| Įgyvendinimo forma | Vykdymo laikotarpis     | Vykdymo kalba (-os) |
|--------------------|-------------------------|---------------------|
| Auditorinė         | Rudens (3, 5) semestras | Lietuvių            |

| Reikalavimai studijuojančiajam  |                                          |
|---------------------------------|------------------------------------------|
| Išankstiniai reikalavimai: nėra | Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra |

| Dalyko (modulio) apimtis kreditais | Visas studento darbo krūvis | Kontaktinio darbo valandos | Savarankiško darbo valandos |
|------------------------------------|-----------------------------|----------------------------|-----------------------------|
| 5                                  | 135                         | 32                         | 103                         |

| Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                    |                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| Siekama ugdyti: žinojimą apie pagrindines aplinkos psichologijoje taikomas sąvokas ir teorijas; supratimą apie aplinkos psichologijos taikymo paskirtį; gebėjimą taikyti šios srities žinias analizuojant aplinkos reikšmę žmonėms, aiškinant žmonių elgesį aplinkos atžvilgiu ir skatinant pokyčius visuomenėje; gebėjimą rinkti, analizuoti, sisteminti ir pristatyti aplinkos psichologijos mokslo žinias; gebėjimą bendradarbiauti komandoje ir reflektuoti savo patirtį. |                                                                                                                    |                                                         |
| Dalyko (modulio) studijų siekiniai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Studijų metodai                                                                                                    | Vertinimo metodai                                       |
| Žino pagrindines aplinkos psichologijos sąvokas ir šioje srityje taikomas teorijas; geba vadovautis aplinkos psichologijos teorijomis aiškinant individų ir visuomenių elgesio bei psichikos reiškinių dėsnumus.                                                                                                                                                                                                                                                              | Paskaitos (probleminis dėstymas), savarankiškos literatūros studijos, grupės diskusijos, aktyvaus mokymosi metodai | Testas raštu (atviri ir uždari klausimai) egzamino metu |
| Supranta aplinkos psichologijos kaip mokslo ir taikomosios disciplinos paskirtį ir uždavinius, identifikuoja aplinkos psichologijos žinių praktinio taikymo galimybes; supranta aplinkos psichologijos sąsajas su kitais mokslais.                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                    |                                                         |
| Išmano, kaip aplinkos psichologijos žinios ir dėsningumai gali būti taikomi aiškinant žmonių elgesį aplinkos atžvilgiu, siūlant sprendimus aplinką tausojančiam elgesiui skatinti, skatinant pokyčius visuomenėje, aiškinant urbanizuotos ir gamtinės aplinkos poveikį žmonių sveikatai ir gerovei bei individų reagavimo į aplinką ypatumus.                                                                                                                                 |                                                                                                                    |                                                         |
| Geba rasti patikimą mokslinę literatūrą, ją analizuoti ir sisteminti; geba aiškiai žodžiu ir raštu pristatyti aplinkos psichologijos tyrimais grįstas žinias kolegoms, siekiant informuoti ir diskutuoti; geba argumentuoti pristatomas idėjas.                                                                                                                                                                                                                               | Projektinė veikla, tiriamasis darbas, grupės diskusijos, pranešimų rengimas ir skaitymas                           | Grupėje raštu parengtas projektas ir jo pristatymas     |
| Geba bendradarbiauti grupėje, veiksmingai bendrauti ir dirbti su kolegomis, atsižvelgti į kitų grupės narių požiūrius.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                    |                                                         |
| Geba reflektuoti savo pačių elgesį ir nuostatas aplinkos atžvilgiu, taip pat savo patirtis skirtingose fizinėse aplinkose.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                    |                                                         |

| Temos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Kontaktinio darbo valandos |               |           |          |                       |          |                          | Savarankiškų studijų laikas ir užduotys |                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---------------|-----------|----------|-----------------------|----------|--------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Paskaitos                  | Konsultacijos | Seminarai | Pratybos | Laboratoriniai darbai | Praktika | Visas kontaktinis darbas | Savarankiškas darbas                    | Užduotys                                                                                                                                                                 |
| <b>1. Įvadas į aplinkos psichologiją.</b><br>Dalyko ištakos ir istorija. Šiuolaikinės tyrinėjimų kryptys ir taikomi tyrimo metodai. Sąsajos su kitomis mokslo kryptimis ir bendradarbiavimas sprendžiant realias problemas.                                                                                                              | 2                          |               | 2         |          |                       |          | 4                        | 8                                       | Savarankiškos literatūros studijos: 1 šaltinio (privalomosios literatūros sąrašė) 541–568 p.                                                                             |
| <b>2. Aplinkos poveikis žmogui.</b><br>Urbanizuotos ir gamtinės aplinkos bei žmonių sveikatos ir gerovės sąsajos. Biofilijos hipotezė. Atkuriamasis gamtos poveikis. Žmogaus ryšys su gamta. Prisirišimas prie vietos. Aplinkos stresoriai. Psichologijos žinių taikymas projektuojant pastatus. Aplinkos dizainas žmonių gerovei.       | 4                          |               | 4         |          |                       |          | 8                        | 15                                      | Savarankiškos literatūros studijos: 2 šaltinio 114–122 p. + 3 šaltinio 1–10 p. + bus pateikti kiti parinkti aktualūs literatūros šaltiniai nagrinėjama tema (apie 30 p.) |
| <b>3. Aplinkos suvokimas ir patyrimas.</b><br>Rizikų aplinkoje suvokimo ir emocinio reagavimo į rizikas ypatumai. Kraštovaizdžių suvokimas. Ambivalencija gamtos atžvilgiu. Subjektyvus pastatytosios aplinkos vertinimas.                                                                                                               | 2                          |               | 2         |          |                       |          | 4                        | 10                                      | Savarankiškos literatūros studijos: 2 šaltinio 77–84 p. + bus pateikti kiti parinkti aktualūs literatūros šaltiniai nagrinėjama tema (apie 30 p.)                        |
| <b>4. Žmonių elgesys aplinkos atžvilgiu.</b><br>Aplinką tausojančio elgesio samprata ir šiam elgesiui aiškinti taikomi teoriniai požiūriai. Vertybės, normos, įpročiai, emocijos ir kiti elgesio veiksniai. Aplinką tausojančio elgesio psichologinės „kliūtys“. Kultūriniai ir socio-demografiniai elgesio aplinkos atžvilgiu aspektai. | 4                          |               | 4         |          |                       |          | 8                        | 12                                      | Savarankiškos literatūros studijos: 4 šaltinio 290–298 p. + bus pateikti kiti parinkti aktualūs literatūros šaltiniai nagrinėjama tema (apie 30 psl.)                    |
| <b>5. Aplinką tausojantį elgesį skatinančios intervencijos.</b> Sisteminis požiūris į aplinką tausojančio elgesio skatinimą. Informacinės versus struktūrinės intervencijos. Technologijų vaidmuo skatinant aplinką tausojantį elgesį.                                                                                                   | 2                          |               | 2         |          |                       |          | 4                        | 10                                      | Savarankiškos literatūros studijos: 5 šaltinio 309–315 p. + bus pateikti kiti parinkti aktualūs literatūros šaltiniai nagrinėjama tema (apie 30 psl.)                    |
| <b>6. Klimato kaita ir prisitaikymas prie pokyčių.</b> Klimato kaitos reiškinio (ne)suvokimas. (Ne)prisitaikymo prie klimato kaitos psichologinės prielaidos. Klimato krizės padariniai žmonių psichikos sveikatai. Ekologinis ir klimato nerimas.                                                                                       | 2                          |               | 2         |          |                       |          | 4                        | 8                                       | Savarankiškos literatūros studijos: 6 šaltinio 1–5 p. + 7 šaltinio 391–409 p.                                                                                            |
| <b>Pasiruošimas egzaminui</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                            |               |           |          |                       |          |                          | 16                                      |                                                                                                                                                                          |
| <b>Intervencijos projekto rengimas</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                            |               |           |          |                       |          |                          | 24                                      |                                                                                                                                                                          |
| <b>Iš viso:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>16</b>                  |               | <b>16</b> |          |                       |          | <b>32</b>                | <b>103</b>                              |                                                                                                                                                                          |

| Vertinimo strategija                                                                            | Svoris proc. | Atsiskaitymo laikas | Vertinimo kriterijai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Testas raštu (jis gali būti atliekamas ir VU Elektroninių studijų ir egzaminavimo centre)       | 60           | Sesijos metu        | Testas sudarytas iš 10–15 skirtingo svorio klausimų, kurie paremti savarankiškai studijuota literatūra, paskaitų metu išdėstyta ir seminarų metu aptarta medžiaga. Klausimai atviro ir uždaro tipo. Vertinama 10-ies balų skalėje.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Grupėje raštu parengtas intervencijos projektas (12–15 tūkst. spaudos ženklų) ir jo pristatymas | 40           | Semestro metu       | <p>Intervencijos projekto tikslas – remiantis aplinkos psichologijos žiniomis, parengti intervencijos projektą, skirtą aplinką tausojančiam žmonių elgesiui skatinti arba aplinkos pritaikymui siekiant žmonių gerovės. Studentų grupės (po 2–4 narius) turės suformuluoti realią problemą, reikalaujančią sprendimų individų ar jų grupių elgesiui keisti / pokyčiams visuomenėje skatinti / žmonių sveikatai ar gerovei stiprinti. Vertinama 10-ies balų skalėje.</p> <p>Projekto vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Projekto aprašymo struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (problemos suformulavimas; tikslinės grupės aprašymas; teorinio pagrindo pateikimas; intervencijos detalizavimas); darbas yra tinkamos apimties (20% vertinimo).</li> <li>2. Intervencijos pasirinkimas pagrįstas mokslinės literatūros analize ir apibendrinimu; intervencija pritaikyta konkrečiai problemai konkrečiame kontekste spręsti; pasirinktos priemonės argumentuotos ir aiškiai aprašytos / pavaizduotos; remiamasi patikimais moksliniais šaltiniais (60%).</li> <li>3. Žodinio projekto pristatymo aiškumas, įdomumas, siūlomų sprendimų argumentavimas (20%).</li> </ol> <p>Visos grupės bus prašomos pateikti, kiek prie bendro darbo prisidėjo kiekvienas jų narys (-ė).</p> |

| Autorius                                                                                                                      | Leidimo metai | Pavadinimas                                                                                         | Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas                   | Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Privalomoji literatūra</b>                                                                                                 |               |                                                                                                     |                                                             |                                                                                                                       |
| 1. Gifford R.                                                                                                                 | 2014          | Environmental Psychology Matters                                                                    | <i>Annual Review of Psychology</i> , 65, 541–579            | <a href="https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115048">https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115048</a> |
| 2. Steg L., de Groot J. I. M. (editors)                                                                                       | 2019          | <i>Environmental Psychology: An Introduction</i>                                                    | 2nd ed.                                                     | Hoboken, NJ: John Wiley & Sons                                                                                        |
| 3. Altomonte S., Allen J., Bluysen P. M., Brager G., Heschemong L., Loder A., Schiavon S., Veitch J. A., Wang L., Wargocki P. | 2020          | Ten questions concerning well-being in the built environment                                        | <i>Building and Environment</i> , 180, Article 106949       | <a href="https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2020.106949">https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2020.106949</a>           |
| 4. Gifford R.                                                                                                                 | 2011          | The dragons of inaction: Psychological barriers that limit climate change mitigation and adaptation | <i>American Psychologist</i> , 66(4), 290–302               | <a href="https://doi.org/10.1037/a0023566">https://doi.org/10.1037/a0023566</a>                                       |
| 5. Steg L., Vlek C.                                                                                                           | 2009          | Encouraging pro-environmental behaviour: An integrative review and research agenda                  | <i>Journal of Environmental Psychology</i> , 29(3), 309–317 | <a href="https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2008.10.004">https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2008.10.004</a>                 |

|                                                      |      |                                                                                             |                                                          |                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------|------|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Clayton, S.                                       | 2020 | Climate anxiety: Psychological responses to climate change                                  | <i>Journal of Anxiety Disorders</i> , 74, Article 102263 | <a href="https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102263">https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102263</a>             |
| 7. Steg, L.                                          | 2023 | Psychology of Climate Change                                                                | <i>Annual Review of Psychology</i> , 74, 391–421         | <a href="https://doi.org/10.1146/annurev-psych-032720-042905">https://doi.org/10.1146/annurev-psych-032720-042905</a> |
| <b>Papildoma literatūra</b>                          |      |                                                                                             |                                                          |                                                                                                                       |
| 1. Garling T., Evans G. W. (editors)                 | 2020 | <i>Environment, cognition, and action: An integrated approach</i>                           |                                                          | New York: Oxford University Press                                                                                     |
| 2. Devlin A. S. (editor)                             | 2018 | <i>Environmental Psychology and Human Well-Being: Effects of Built and Natural Settings</i> |                                                          | Academic Press                                                                                                        |
| 3. van Valkengoed A., Steg L.                        | 2019 | <i>The Psychology of Climate Change Adaptation</i>                                          |                                                          | Cambridge: Cambridge University Press                                                                                 |
| 4. Clayton S., Manning C. M., Speiser M., Hill A. N. | 2021 | <i>Mental Health and Our Changing Climate: Impacts, Inequities, Responses</i>               |                                                          | American Psychological Association, and ecoAmerica                                                                    |
| 5. DeSombre E. R.                                    | 2018 | <i>Why Good People Do Bad Environmental Things</i>                                          |                                                          | Oxford: Oxford University Press                                                                                       |
| 6. Fleury-Bahi G., Pol E., Navarro O. (editors)      | 2017 | <i>Handbook of Environmental Psychology and Quality of Life Research</i>                    |                                                          | Springer International Publishing                                                                                     |